

הרשות הפלסטינית והמצב ברצועת עזה

שלמה ברום

יחסם של הרשות הפלסטינית ברמאללה, הנשלטת על ידי תנועת פת"ח, ושל מנהיגה מחמוד עבאס למצב ברצועת עזה ולפרויקטים לשיקום עזה נגזר בעיקר מהאינטרסים הפוליטיים של תנועת פת"ח, ובמיוחד מאלה של מחמוד עבאס. לכן הוא מושפע בראש ובראשונה מהעומות הפוליטי בין תנועת פת"ח השולטת בגדה המערבית לתנועת חמאס השולטת ברצועת עזה מאז 2007.

מבט על הרשות הפלסטינית ועזה: מניעים ואינטרסים

השיקול העיקרי לתמיכה בצעד זה או אחר הוא השאלה אם הוא מחזק את חמאס ומחליש את פת"ח או להיפך, כשהראייה היא תמיד של משחק סכום אפס. מסיבות אלה, יחסה של הרשות לתוכניות לשיקום עזה חופף במידה רבה ליחסה להסכמי הפיוס בין פת"ח והרשות שנדונו עד כה, אשר אינם משקפים ניסיונות כנים להגיע לפיוס, אלא משמשים בפועל משחקים פוליטיים שאותם מנצל כל אחד משני הצדדים כדי להשיג עליונות על היריב הפוליטי, וגם להשפיע על דעת הקהל הפלסטינית לטובתו. יש משקל גם לאינטרסים של הרשות הפלסטינית כלפי השחקנים הרלוונטיים האחרים, אזוריים ובינלאומיים, ובכללם ישראל, מצרים, קטר, טורקיה וארצות הברית. לכן הצעדים נבחנים גם בהקשר של השאלה איך משפיע צעד ספציפי על היחסים בין השחקנים הללו לבין הרשות, וגם בין השחקנים הללו לבין חמאס.

הדילמה הראשונה של הרשות היא כיצד למנוע את חיזוקו של חמאס בלי לפגוע בדימוי של הרשות בעיני הציבור הפלסטיני, שהרי כל צעד לשיפור המצב ברצועת עזה עשוי להיזקק לזכות חמאס, להפחית את הביקורת הציבורית על חמאס כאחראי למצב הנורא בעזה ולשפר את מצבו הפוליטי. אולם, אם הרשות תטרפד צעדים כאלה היא עצמה עלולה להיתפס כאחראית למצב ברצועה, ואז תגבר הביקורת הציבורית כלפיה. הדילמה השנייה היא למנוע את הפיכת תהליך שיקום עזה למכשיר שיבנה את היחסים בין חמאס לבין המדינות במזרח התיכון ומדינות מחוץ למזרח התיכון

ובעיקר במערב, ויהפוך אותו לשחקן לגיטימי בעיני כל אלה. ההנחה היא שפרויקטים לשיקום ברצועה יחייבו מגעים ישירים בין חמאס לבין השחקנים השונים וייצרו מצב שבו חמאס אינו תנועת טרור מוחרמת הסובלת מסנקציות בינלאומיות, אלא פרטנר לגיטימי של השחקנים המרכזיים.

כל זה יוצר מצב פרדוקסלי שבו מצד אחד הרשות מעוניינת להגביר את הלחץ על חמאס גם דרך ההחמרה במצב הסוציו-אקונומי ברצועת עזה, אך מצד שני יש לה עניין לשמר את הפיקציה שבה ממשלת הרשות היא גם הממשלה בעזה, ולכן היא אחראית ודואגת לעזה, והיא זו שאמורה להזרים את המשאבים הנחוצים לרצועה ולמשל, להמשיך לשלם את המשכורות של עובדי המדינה ברצועת עזה. גם לחמאס יש אינטרס מסוים לשמר את הפיקציה הזאת, משום שבזכותה הרשות הפלסטינית מממנת חלק גדול מההוצאות האזרחיות ברצועה, וממשלת חמאס פטורה מהן. קשה מאוד לתת אומדן מדויק של כלל ההוצאות האזרחיות על רצועת עזה ועל החלק של הרשות הפלסטינית בהוצאות אלו, גם בשל מחסור בנתונים פומביים וגם משום שההוצאות בפועל שונות מהתקציב המוצהר. בכל אופן, בשנים 2012-2016 היה התקציב המוצהר של ממשלת חמאס בעזה 750-900 מיליון דולרים. במהלך שנים אלו הרשות הייתה אמורה להוציא לפחות 750 מיליון דולרים על הרצועה במסגרת תשלומים למשכורות, רכישת מים וחשמל מישראל, בריאות, חינוך ועוד. בחודשים שלפני הצעדים האחרונים של הרשות לקיצוץ ההוצאות על עזה, בקיץ 2017 עמד סכום ההוצאה החודשית של הרשות על סך של 100-120 מיליון דולרים בקירוב.¹ כלומר, חלקה של הרשות הפלסטינית במשך השנים הגיע ל-50-70 אחוזים מההוצאה הכללית.

במסגרת זו אף הודיע חמאס לפני מבצע 'צוק איתן' בשנת 2014 כי הוא מפסיק להיות הממשלה בעזה ואין הוא אחראי לנושאים האזרחיים, אלא רק לנושאים הביטחוניים ול"התנגדות לישראל".² עמדה זו של חמאס נבעה מאי-יכולתו להשיג את המשאבים הנחוצים לניהול רצועת עזה משותפיו במזרח התיכון ובעיקר מאיראן, בעקבות ההתרחקות שהייתה בין חמאס ואיראן בשל סירובו של חמאס לתמוך במשטר אסד נגד האופוזיציה הסונית בסוריה. הוא נאלץ להיכנע למציאות שבה עיקר המשאבים הפלסטיניים, כספי הסיוע הבינלאומי (donor states) לפלסטינים וכן כספי המסים שישראל גובה על המוצרים המגיעים לשטחים הפלסטיניים עוברים רק לרשות הפלסטינית, והיא זו שצריכה להשתמש בהם גם לצרכים השוטפים ולפרויקטים ברצועת עזה. מאותה סיבה יש לרשות אינטרס בכך שגם כספים המועברים לצורך הייחודי של פרויקטים לשיקום עזה יעברו דרכה.

המכשולים בפני שיקום ללא פיוס

לאחר ההתנתקות מעזה התקיים משא ומתן בין ישראל והרשות הפלסטינית בתיווכה של ארצות הברית בנושא התנועה לעזה וממנה. הוא הסתיים ב-15 בנובמבר בחתימה על הסכם שנקרא "מסמכים מוסכמים על תנועה וגישה מעזה ואליה" – Agreed – documents on movement and access from and to Gaza.³ כניסת האנשים והסחורות לעזה וממנה. הוא כלל הסדרים להפעלת מעבר רפיח בין הרצועה למצרים וכן במעברים לישראל – קרני, סופה, ארז וכרם שלום. הסכם זה מעולם לא בוצע משום שב-2006 חמאס זכה בבחירות למועצה הפלסטינית והרכיב ממשלה שישראל לא הייתה מוכנה לשתף פעולה עמה. מצב זה התקבע כאשר ב-2007 חל הפיצול בין רצועת עזה שהמשיכה להיות תחת שלטון חמאס לבין הגדה המערבית שנשלטה על ידי פת"ח מרמאללה.

הניסיונות לפיוס בין שני הצדדים מאז בחירות אלו כולל הסכמות על ממשלת אחדות לאומית קרסו, והסיכוי שינחלו הצלחה בהמשך נמוכים מאוד, אלא אם כן יחול שינוי פוליטי מהותי ברמאללה או בעזה או בשניהם יחד. מרוואן ברגותי, המנהיג הפלסטיני ואיש פת"ח המצוי בכלא הישראלי הציג מכלאו אג'נדה שכוללת גם יישום הסכם פיוס עם חמאס, אבל למרות שלפי הסקרים השונים הוא מועדף על ידי הציבור הפלסטיני כמחליפו של נשיא הרשות הפלסטינית מחמוד עבאס,⁴ אין ביטחון בכך שהוא יחליפו, בעיקר במציאות שבה נוכח המצב הפוליטי בישראל קשה להניח שהוא ישוחרר מכלאו, גם אם ייבחר להיות הנשיא החדש של הרשות הפלסטינית.

בהיעדר מצב פוליטי שמאפשר את יישום הסכם התנועה והגישה נעשו ניסיונות חוזרים להגיע להסכמים שיאפשרו יישום חלקי לפחות של ההסכם, גם כאשר חמאס ממשיך לשלוט בעזה. המפתח בניסיונות אלו היה ליצור במעברים לעזה מציאות שבה יש חציצה של הרשות הפלסטינית בין ישראל ושלטונות חמאס במעברים לישראל, ובין מצרים לשלטונות חמאס במעבר רפיח למצרים. הדבר חייב הבנות בין ממשלת הרשות לשלטונות חמאס ברצועה לגבי הצבת גורם חוצץ כזה של הרשות במעברים. כך למשל נדונה פעמים רבות הצבת כוח של משמר הנשיאות הכפוף לעבאס במעבר רפיח בין הרשות הפלסטינית, ומצרים וחמאס, ולאחרונה בסוף 2014 אחרי מבצע 'צוק איתן'.⁵ הרשות הפלסטינית מעולם לא הגיעה להסכם כזה עם חמאס וקשה להעריך מי אחראי יותר לכישלון בהשגת ההסכם, משום שלשני הצדדים היה אינטרס להכשילו. חמאס היה מעוניין בשליטה מלאה על המעברים ובקשר ישיר עם כל גורם זר שמטפל בתנועה דרך המעברים, והרשות הפלסטינית לא הייתה מוכנה להסדר שיאפשר תנועה חופשית לעזה וממנה, ובכך יאפשר לחמאס להציג הצלחות ויכולת לאפשר חיים נורמליים ברצועת עזה. מעבר לכך חששה הרשות שכוחותיה שיוצבו במעברים יהיו נתונים לחסדו של חמאס, והיא לא תוכל לערוב לביטחונם. חוסר היכולת של הרשות

להגיע להסכמה עם חמאס על סידורי המעברים ממשך לחבל ביכולת להעביר את האמצעים הנדרשים לשיקום עזה דרך המעברים במשך כל התקופה מאז מבצע 'צוק איתן', גם במצב שבו ישראל מוכנה להיות ליברלית יותר באשר לסחורות שיכולות להיכנס לעזה ולצאת ממנה, כולל הכנסת חומרי בנייה בעקבות הגעה להסכמים מיוחדים עם ארגונים בינלאומיים. באחרונה, בעקבות דיונים בין ממשלת מצרים לחמאס בנושאי ביטחון עלה רעיון להשתמש במוחמד דחלאן, שמנסה להוות אפוזיציה למנהיגות הנוכחית של פת"ח, כגורם שאנשיו יהוו חיץ בנושאים אזרחיים בין חמאס לשחקנים האחרים. בכל אופן, יש לכך התנגדות קשה בתוך חמאס ולא ברור עד כמה מצרים אכן מחויבת לרעיון זה.

שיקום עזה דורש גם הסדרים לצמצום האבטלה בעזה ולתשלום סדיר של משכורות לעובדים. בהקשר זה עולה הסוגיה המרכזית של תשלום משכורות לעובדי המדינה בעזה. בעזה יש שתי קטגוריות של עובדי מדינה: אלו שהועסקו על ידי ממשלת פת"ח עד 2006 (כ-60 אלף)⁶ ואלו שנשכרו על ידי ממשלת חמאס בעזה (כ-51 אלף)⁷, לא כולל את הזרוע הצבאית אך כולל ארגוני ביטחון שאינם צבאיים, כמו המשטרה האזרחית). כאמור, ממשלת הרשות הפלסטינית ברמאללה נהנית ממרב ההכנסות השלטוניות הפלסטיניות משום שהיא מקבלת מישראל את כספי המכסים והמסים הנגבים על כל הסחורות העוברות לשטחים הפלסטיניים לרבות עזה (יותר ממיליארד דולרים כל שנה⁸), וגם את הסיוע של המדינות התורמות (בין 750 מיליון דולרים ל-1.2 מיליארד דולרים כל שנה בשנים 2007-2015⁹), והיא אמורה להקצות לרצועת עזה את החלק היחסי – כשליש. אולם, הממשלה ברמאללה מסרבת להעביר משכורות לעובדים שנשכרו על ידי חמאס והיא המשיכה לשלם לעובדיה הקודמים גם אם ממשלת חמאס לא אפשרה להם למלא את תפקידם, עד אשר במחצית הראשונה של 2017 החליטה לעצור גם חלק נכבד מתשלומים אלה. בסבבי המשא ומתן על פיוס בין שני הצדדים הם בדרך כלל הצליחו להגיע להסכם על תשלומים לעובדי המדינה שאינם אנשי ביטחון, גם אם נשכרו על ידי ממשלת חמאס, אולם הרשות מסרבת לשלם לאנשי הביטחון מטעם חמאס משום שבראייתה המשמעות תהיה שהיא מממנת את הזרוע הצבאית של חמאס.

התנהגות זו של הרשות הפלסטינית גרמה לכך שלפחות שתי מדינות תורמות שרוצות לסייע לשיקום הרצועה ושיש להן אהדה פוליטית לחמאס, קטר וטורקיה, מוכנות להעביר סיוע לשיקום רצועת עזה ישירות לרצועה וללא תיווך הרשות הפלסטינית, מה שגורם לפגיעה במעמדה של הרשות. גם מצרים וגם ישראל היו מוכנות בשלבים שונים, בהתאם ליחסיהן עם שתי המדינות הללו, לאפשר להן העברה ישירה של סיועה לרצועה לצורך שיקומה. לדוגמה, באוקטובר 2012 ביקר האמיר של קטר ברצועת עזה והתחייב להעביר סיוע בסך 400 מיליון דולרים לפרויקטים של שיקום ברצועה.¹⁰ בשנים

שלאחר מכן האמירות אכן הייתה מעורבת בשיקום עזה באמצעות משלוח ישיר של חומרי בנייה ממצרים דרך מעבר רפיח.

שיקומה של התשתית ברצועה, שהוא המרכיב המרכזי בשיקומה מעבר לבניית בנייני מגורים, נופל גם הוא קורבן למחלוקות בין הרשות לחמאס. אין יכולת לשקם את הרצועה בלי להבטיח הספקה סדירה של מים וחשמל. תשתית החשמל רעועה והיא מאפשרת הספקה לאזרחים רק בחלק מהיממה, בדרך כלל כ-8 שעות. האקוויפר שממנו שואבת רצועת עזה את מימיה מידלדל וחודרים אליו מי ים וביוב, והוא אינו מספק מים ראויים לשתייה. שני המשברים הללו צפויים להחריף.

לחשמל שמוצר על ידי תחנת הכוח ברצועה מסופקות השלמות מקווי כוח בישראל ובמצרים, על בסיס הסכמים עם הרשות הפלסטינית. כך גם מסופקים מים מישראל לרצועת עזה. אולם גם הפעלה תקינה של תחנת הכוח וגם ההספקה מישראל ומצרים תלויים ברצועה הטובה של הרשות הפלסטינית, שכן זו אמורה לשלם לישראל ולמצרים עבור החשמל המסופק, ולישראל עבור הדלק לתחנת הכוח והמים שהיא מספקת. מפעם לפעם הרשות מסרבת לשלם, גם בשל פעולות שנוקט חמאס כמו גביית חסר מהצרכנים ומתן פטורים נרחבים למוסדותיו ולמקורביו מתשלומים, וכן היא מסרבת להעביר את התשלומים שאכן נגבים חזרה לרמאללה, ומסים שנגבים על הדלק לתחנת הכוח ששולם על ידי הרשות.

משבר החשמל החריף שפרץ בינואר 2017 עקב שילוב של עיכוב בתשלומים על ידי הרשות עם צריכה גוברת בשל חורף קר במיוחד ותקלות בקו החשמל ממצרים המחיש את הצורך החריף בטיפול בתשתית הזאת, וגרם להפגנות המוניות נגד חמאס והרשות. גם במקרה זה ישראל מוכנה לסייע לפתרון משבר התשתיות על ידי הקמת קו נוסף לרצועת עזה, שחיבורו מתעכב בשל אי-הסכמה עם הרשות, לצד הנחת קו גז שיאפשר ייצור חשמל מגז ברצועת עזה, אולם מערכת היחסים המסובכת במשולש – ממשלת חמאס בעזה, הרשות הפלסטינית ברמאללה וישראל – מעכבת את יישום הפתרונות הללו. בינתיים נפתר המשבר המיידית, תחילה כתוצאה מנכונותה של קטר לממן את הספקת הדלק לתחנת הכוח,¹¹ ומאמצע 2017 חמאס עצמו משלם למצרים עבור הדלק, אבל אין זה פוטר את הצורך בפיתוח פתרון מלא יותר, שתלוי במידה רבה בהבנות במשולש הזה.

במהלך 2017 חלה התקדמות לכיוון פיוס בין פת"ח וחמאס, כאשר מחמוד עבאס, שמעמדו הפוליטי התחזק בעקבות ועידת פת"ח השביעית, יזם פגישה של הפלגים הפלסטיניים בביירות. הפגישה נועדה להביא להסכמה על כינוס המועצה הלאומית הפלסטינית (מל"פ) – הגוף הייצוגי המרכזי של הארגון לשחרור פלסטין (אש"ף) – אשר בה התקבלו ב-10 בינואר כמה סיכומים עקרוניים בין פת"ח לחמאס והפלגים הפלסטיניים האחרים על הקמת ממשלת איחוד, קיום בחירות וכינוס המועצה הלאומית

הפלסטינית שבו ישתתפו כל הסיעות (כלומר, גם חמאס והג'האד האסלאמי הפלסטיני, שעדיין אינם חברים באש"ף).¹² לאחר כשבוע התקיימה במוסקבה פגישה נוספת של שני הארגונים ובה אושררו הבנות אלו.¹³ הבעיה היא שהניסיון הקודם של המגעים בין שני הארגונים על הסכמי פיוס מצביע על כך ש"אלוהים נמצא בפרטים", ובכל המקרים הקודמים כשלו הניסיונות לממש את ההסכמות העקרוניות משום ששני הצדדים, שכאמור פועלים על בסיס תפיסה של משחק סכום אפס, ניסו לתרגם את ההסכמות לתוכנית חד-צדדית שתיתן יתרונות רק להם. במצב הנוכחי של חולשה הדדית של שני הארגונים, רוב הסיכויים הם ששני הצדדים לא יצליחו לתרגם את ההבנות להסכם מפורט שגם ימומש. הסימן הטוב ביותר לכך שזאת האפשרות הסבירה ביותר הוא העובדה שישראל לא טרחה אפילו לתקוף את ההבנות, לגנותן ולנסות להפעיל לחץ על הרשות כדי למנוע את יישומן. בפועל היחסים בין שני הצדדים התערערו עוד יותר, כאשר מתחילת 2017 הגבירה הרשות הפלסטינית את הלחץ על שלטון חמאס בעזה באמצעות קיצוץ חריף בכספים המוקדשים לרצועת עזה, בהנחה שצעדים אלה יביאו לכניעת חמאס לדרישות פת"ח – הנחה שכנראה אינה ריאלית.

במחצית השנייה של 2017 נחתם הסכם פיוס חדש בין פת"ח לחמאס, ויישומו החל זמן קצר לאחר מכן. ברקע היה שילוב של מספר גורמים: שינויים במנהיגות החמאס – אסמעיל הנייה החליף את חאלד משעל בתפקיד ראש הלשכה המדינית של חמאס, התפקיד הבכיר ביותר בהנהגה הפוליטית של חמאס, ויחיא סנוואר נבחר כמנהיג החמאס ברצועת עזה; אפקט המצטבר של הלחצים הפיננסיים מצד יו"ר הרשות הפלסטינית עבאס על רצועת עזה; רצון מצרים להגיע להסכם עם חמאס, שינתק את הקשר בין הארגון לאחים המוסלמים ולקבוצות הג'האדיסטיות הפועלות בסיני, ובנוסף ישיב לה את מעמד ההובלה בזירה הפלסטינית. על פי ההסכם, הממשלה ברמאללה תחזור לנהל את התחומים האזרחיים ברצועת עזה, ובכלל זאת חידוש המימון לשירותים ותשלום משכורות לעובדי ציבור. גם העברת השליטה במעברים לידי הרשות הפלסטינית תסייע להעביר לרצועה חומרים הנחוצים לפעולות השיקום באזור. החסות המצרית להסכם והגישה החיובית של ממשל טראמפ אליו היו ברקע הימנעות ישראל מנקיטת צעדים לטרפד אותו. כן צפויה ישראל להימנע גם מטרפד צעדי השיקום במטרה להכשיל את ההסכם.

נושאי המחלוקת המהותיים יותר שבין פת"ח לחמאס, ביניהם גורל הזרוע הצבאית של חמאס, עריכת הבחירות ברשות הפלסטינית ותנאי הצטרפות החמאס לאש"ף, נדחו לדיון מאוחר יותר. הסיכויים שחמאס ופת"ח יגיעו להבנות ולסיכומים בנושאים אלה נמוכים למדי, ולפיכך אפשריות התפתחויות במסגרת שני תסריטים: האחד, שלפיו ההסכם יקרוס ואז יהיו הפיצול בין שני הגדה המערבית לרצועת עזה ובנוסף העוינות בין הארגונים מכשול עיקרי לשיקום עזה; השני, שלפיו יימשך ביצוע של הסכם חלקי

בחסות מצרים, כלומר: ממשלת הרשות תמשיך לנהל את הנושאים האזרחיים ברצועה ולשלוט במעברים, אולם הזרוע הצבאית של חמאס תשמור על עצמאותה. תסריט זה יאפשר את האצת שיקום עזה ותשתיתה, בהנחה שהגורמים הבינלאומיים המממנים יסכימו לפעול במצב זה. חולשתו של תסריט זה נעוצה באפשרות שאז יתחדשו עימותים אלימים בין ישראל לזרוע הצבאית של החמאס. גם אם עימותים אלה יתחוללו ברמה שאינה אינטנסיבית, הם יפגעו בקצב השיקום. עימות אינטנסיבי עלול יהיה לבטל את הישגי השיקום ולהחמיר את המצב ברצועה. עם זאת, ברור שהאינטרס החזק של חמאס בשיקום יגרום לארגון, לפחות בעתיד הקרוב, לעשות כל מאמץ להימנע מהיקלעות לעימותים כאלה.

הערות

- 1 ראיון עם ג'בריל רג'וב, חבר הוועדה המרכזית של פת"ח, 12 באוגוסט 2017.
- 2 Ahmed Abu Amer, " Hamas Calls for Return of Haniyeh's Government," al-Monitor, October 21, 2016, <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2016/10/hamas-return-haniyeh-government-gaza.html>
- 3 Agreed documents on movement and access from and to Gaza in web site of Israel Ministry of Foreign affairs, <http://www.mfa.gov.il/mfa/foreignpolicy/peace/mfadocuments/pages/agreed%20documents%20on%20movement%20and%20access%20from%20and%20to%20gaza%2015-nov-2005.aspx>
- 4 לדוגמה, לפי סקר שערך PSR בדצמבר 2016, 64 אחוזים תמכו בכך שמחמוד עבאס יתפטר, ובמקרה של בחירות חדשות 59 אחוזים יתמכו במרוואן ברגותי ו-36 אחוזים במועמד חמאס, ואילו עבאס יפסיד מול מועמד חמאס. ראו <http://www.pcpsr.org/en/node/676>
- 5 עמוס הראל, "מצרים מתעקשת: אם הרשות לא תציב כוחות במעבר רפיח לא נאפשר הקלות", **הארץ**, 1 בספטמבר, 2014, <http://www.haaretz.co.il/news/politics/.premium-1.2421267>
- 6 Jack Khouri, "PA Workers in Gaza Take to Streets to Protest 30-percent cut in salaries," *Haaretz*, April 9, 2017, <http://www.haaretz.com/middle-east-news/palestinians/.premium-1.782376>
- 7 Omar Shaban, " Hamas Budget Shows Another Tough Year Ahead for Gaza," al-Monitor, March 17, 2014, <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2014/03/hamas-gaza-budget-economy-finance-blockade.html>
- 8 "Israel Withholds \$120mn in Palestinian Tax Funds as Revenge for UN Vote," RT, December 2, 2012, <https://www.rt.com/news/israel-withholds-tax-funds-084/>
- 9 Adnan Abu Amer, "Why Donor Countries are Giving Less to the Palestinians," al-Monitor, February 24, 2016, <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2016/02/palestinian-authority-reduce-foreign-aid.html>
- 10 Jodi Rudoren, "Qatar's Emir Visits Gaza, Pledging \$400 Million to Hamas," *New York Times*, October 23, 2012.
- 11 Nidal al-Mughrabi, "Gaza Power Crisis Eases as Qatar Donates \$12 Million to Buy Fuel," Reuters, January 16, 2017, <http://uk.reuters.com/article/uk-palestinians-energy-idUKKBN1501B8>
- 12 Adam Rasgon, "Palestinian Factions Reaffirm Agreement On Need To Form National Unity

Government,” The Jerusalem Post, January 18, 2017, <http://www.jpost.com/Middle-East/Palestinian-factions-reaffirm-agreement-to-form-national-unity-government-478801>
Ali Younes and Natasha Ghoneim, “Fatah and Hamas to form unity government,” Al Jazeera, 18 January 2017, <http://www.aljazeera.com/news/2017/01/fatah-hamas-form-unity-government-170118031339203.html>